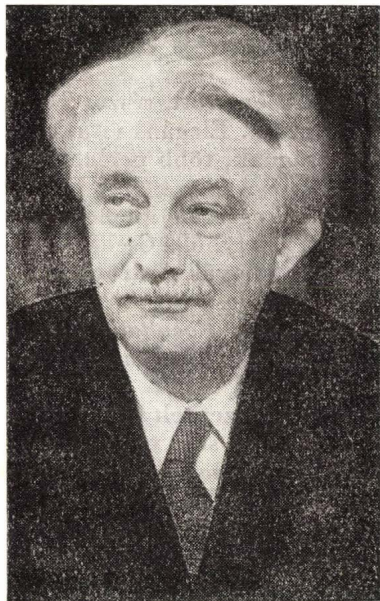


J. A. VALŠÍK
1903—1977



Ismét gyászol az európai antropológusok nagy családja: elhunyt JINDŘICH A. VALŠÍK professzor, Csehszlovákia vezető antropológusa.

1903. augusztus 25-én született. Céltudatosan készült antropológus életpályájára: a prágai Károly Egyetemen biológiát, antropológiát és medicinát tanult. 1927-ben orvosdoktori, 1930-ban bölcsészdoktori címet szerzett. Prágai kórházakban kezdte meg működését, gyermekgyógyász szakképesítést szerzett. 1932—1941 között kerületi iskolaorvosként működött, és dolgozott az Anya- és Gyermekvédelmi Szolgálatnál is, amelynek 1941-től 1948-ig vezetője volt. A gyermekgyógyászati rutinmunka mellett mindig szakított időt arra is, hogy kedves tudományával, az antropológiával foglalkozzék. 1938-ban antropológiából magántanárrá habilitálta magát.

1948-ban Brnoba került, az ottani Iskolaegészségügyi Szolgálat élére, és — SUK professzor nyugdíjba vonulása után — meg-

bízottként vezette az egyetemi Antropológiai Intézetet is.

1953-ban a Komensky Egyetem meghívására Bratislavába ment, ahol előbb a Zoológiai Intézet keretében tartotta meg antropológiai előadásait, majd 1957-ben megszerezte az önálló Antropológiai és Genetikai Tanszéket, amelynek 1970-ig vezetője volt. Ezután is bejárt az intézetbe, haláláig (1977. február 11.) ott dolgozott. Oktató-nevelő és kutató munkája mellett az egyetem vezetésében is fontos szerepet vállalt: 1955—1957-ben prodékántként, 1957—1959-ben dékántként tevékenykedett. A hetvenedik születésnapjára kapott Munkaéremrenddel többek között ezt a tudányszervező tevékenységet is honorálták.

VALŠÍK professzor szeretett tanítani. Előadásait nagy tárgyi tudásra alapozva, mindig nagy kedvvel, fiatalos lendülettel tartotta meg, hallgatói nagyon szerették. Mindig sokan szakdolgoztak nála, sok doktorandusa, sok aspiránsa volt. A káderképzést igen fontos feladatának tekintette. A *Valšík-iskola* ma is fontos szerepet játszik a csehszlovák antropológiában.

Antropológiai kutató munkáját orvosi, gyermekgyógyászati aspektusok jellemzik. Mintegy 380 munkájában számos területet érintett, de ezek közül is kiemelkedik a leányok érésének problémája. Ilyen témájú disszertációjával szerezte meg 1965-ben a tudományok doktora fokozatot. A disszertációban azonban többet adott, mint amit a cím ígért; a növekedés egész periódusát feldolgozta. Élete utolsó éveiben különösen foglalkoztatta őt a maradó fogak áttörésének problémája, és kutatta mindazokat az okokat, amelyek ezt befolyásolják. Értékesek a dermatoglypha területén végzett kutatásai, elsősorban a tenyéri fővonalak elemzése. A „*Valsik's Papillarzahl*” ugyancsak az e téren végzett munkásságának emlékét őrzi. Etnikai antropológiai vizsgálatait szintén kiemelkedően fontosak.

Következetes és egyértelmű antirasszista magatartása jutott kifejezésre akkor, amikor tagja volt annak az UNESCO-bizottságnak, amely az emberi faj egysége mellett és mindennemű rasszista megkülönböztetés ellen foglalt állást (Moszkva, 1964).

VALŠÍK professzor igen sok tudományos kongresszuson vett részt. Több kongresszusi nyelven adott elő, mindig érdekesen, színesen. Elegáns vitaközö partnernek ismertük meg. Számos tudományos társaságnak, több nemzetközi szakfolyóirat szerkesztő bizottságának volt tagja.

Tudományszervező, tudománypolitikai tevékenysége egészen kiemelkedő: ő szervezte meg Brünnben az Antropológiai Társaságot, amelyből a Csehszlovák Antropológiai Társaság kifejlődött, és ő szervezte meg a Szlovák Antropológiai Társaságot is. Ő indította el a *Zprávy antropologické společnosti* (az Antropológiai Társaság Közleményei) c. folyóiratot, valamint az *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae* c. egyetemi évkönyvet, amelynek antropológiai kötetei rendszeresen megjelennek.

Ezt a nagyon sokrétű, nagyon aktív, az antropológiának szentelt életet törte ketté a hosszú betegség után a halál. VALŠÍK professzor sok tudományos tervének megvalósítása most már volt munkatársaira, csehszlovák és más országbeli — köztük magyar — kollégáira marad. E megemlékezés szerzőjét barátságával tüntette ki — ez felejthetetlen emlék marad. Kedves-bölcs, szeretetre méltó egyéniségének emlékét megőrzik a magyar antropológusok is.

Dr. Eiben Ottó